

DOI: [10.32702/2307-2105-2019.2.55](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.2.55)

УДК 339.9

*А. В. Уніят,*  
кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки  
Тернопільського національного економічного університету

*З. І. Юзвін,*  
студентка освітньої програми з міжнародної економіки  
Тернопільського національного економічного університету

## **КОНЦЕПЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇН**

*A. V. Uniyat*  
*PhD in Economics, Associate Professor, Department of International Economics,*  
*Ternopil National Economic University*

*Z. I. Yuzvin*  
*Student of the educational program on international economics of the*  
*Ternopil National Economic University*

### **THE CONCEPT OF INCLUSIVE ECONOMY IN THE CONTEXT OF MODERN SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF COUNTRIES**

*У статті розглянуто різні підходи до трактування поняття інклюзивного економічного розвитку. В історичній площині проаналізовано історію різних підходів до макроекономічної оцінки ефективності економіки. Завдяки такому аналізу, аргументовано на прикладі різних наукових праць пояснено, чому основні макроекономічні показники не достатньо ґрунтовно оцінюють ефективність економіки та її сталий розвиток. На основі звітів міжнародних організацій (ООН, ВЕФ) виокремлено основні показники та індикатори інклюзивного розвитку, а також емпірично показана їх ефективність у контексті сучасних економік. Проаналізовано детально концепція та методологія Індексу Інклюзивного Розвитку, розробленого Всесвітнім Економічним Форумом у контексті сталого розвитку країн. Практичне застосування Індексу Інклюзивного Розвитку спрямоване на формування рейтингів країн за консолідованими групами різних економічних та соціальних показників, які детально описані у статті.*

*The article deals with different approaches to the interpretation of the concept of inclusive economic development. In the historical plane, the history of different approaches to the macroeconomic assessment of the efficiency of the economy is analyzed. Due to this analysis, the reasoning based on the example of various scientific works explains why the main macroeconomic indicators do not sufficiently thoroughly assess the efficiency of the economy and its sustainable development. Based on reports from international organizations (UN, WEF), key indicators and indicators of inclusive development are identified and empirically demonstrated their effectiveness in the context of modern economies. These indicators mainly consist of 3 main groups: 'Growth and Development', 'Inclusion' and 'Intergenerational Equity and Sustainability'. To the first group 'Growth and Development' the following indicators are included: GDP (per capital); Labor Productivity; Employment; Healthy Life Expectancy. To the second group 'Inclusion' there are:*

*Median Household Income; Income Gini; Poverty Rate; Wealth Gini. To the third group 'Intergenerational Equity and Sustainability' there are following indicators: Adjusted Net Saving; Public Debt (as a share of GDP); Dependency Ratio; Carbon Intensity of GDP. Such a set of indicators shows a more complete picture of the full picture of the assessment of the national economy than GDP. The traditional macroeconomic indicator of GDP is not leveled, but complemented by a number of other indicators, and it becomes not a key element in the assessment of the economy, but it is important component. Accordingly, if the ultimate goal of the country's development is sustainable and wide-ranging improvement in living standards, and not just an increase in the production of goods and services, then it is precisely on the indicator of the inclusiveness of economic development. The concept and methodology of the Inclusive Development Index developed by the World Economic Forum in the context of sustainable development of the countries are analyzed in detail. The practical application of the Inclusive Development Index aims at generating country ratings by consolidated groups of various economic and social indicators, which are described in detail in the article.*

**Ключові слова:** *індекс інклюзивного розвитку; Інклюзивна економіка; Всесвітній економічний форум.*

**Key words:** *Inclusive Development Index; Inclusive Economy; World Economic Forum.*

**Постановка проблеми.** Попри те, що загальні світові тенденції економічного розвитку показують позитивні зрушення, розширення та інтеграція ринків, зближення міжнародних економічних зв'язків між контрагентами, поглиблення міжнародної кооперації та інтернаціоналізації, багато людей не відчують в реальному побуті ефекту зростання економіки. Тому існує відмінність між показниками економічного росту та реальним рівнем життя населення багатьох країн. Більшість громадян оцінюють їх економічний прогрес у країні не за опублікованими статистичними даними щодо зростання ВВП, а за реальними змінами життєвого рівня їх домашніх господарств та показника дохідності. Тобто це значно комплексніше багатовимірне явище, яке охоплює розмір доходу, можливість працевлаштування у родині, економічну безпеку та стабільність політичного середовища, доступ до якісної освіти, а значить комплексно – якість життя у країні. На Всесвітньому економічному форумі в Давосі розповіли про альтернативну систему оцінки економічного розвитку країн. Її називають більш сучасним аналогом валового внутрішнього продукту (ВВП) – головного економічного показника, за яким визначається становище країни в світі. Новій системі дали назву "індекс інклюзивного розвитку" (Inclusive Development Index). Він повинен інформувати суспільство і допомагати стійкому і інклюзивному економічному розвитку".

**Аналіз останніх публікацій.** Передові наукові розробки належать організації «Всесвітній Економічний Форум». Дослідженням сутності інклюзивного розвитку займалися науковці Nicky Rouw та Joyeeta Gupta у праці «Інклюзивний розвиток: Мультидисциплінарний підхід» (Inclusive Development: A Multi-Disciplinary Approach). Інклюзивні концепції лягли в основу багатьох стратегій сталого розвитку міжнародних організацій таких як Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Програма розвитку ООН (ПРООН), Європейська комісія, Міжнародний валютний фонд (МВФ), Всесвітній економічний форум (ВЕФ), Світовий банк та Міжнародний центр політики інклюзивного зростання.

**Постановка завдання.** Метою даної статті є розкриття концепції інклюзивної економіки в контексті сучасного сталого розвитку країн.

**Вклад основного матеріалу.** В науковій площині існує чимало визначень інклюзивного розвитку економіки. Проте новаторство у цьому напрямку належить саме передовим міжнародним організаціям з питань глобального розвитку економіки, такі як ООН, Комісія Інклюзивного Розвитку, Всесвітній Економічний Форум, Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) тощо. За визначенням Комісії Інклюзивного Розвитку (The Commission Inclusive Growth) [6]: Інклюзивне зростання - це інтегроване широкомасштабне зростання, яке поширюється на широкий діапазон людей та місць для того, щоб сприяти та отримувати переваги від економічного успіху. Мета такого виду розвитку – досягнути вищого рівня процвітання поряд зі зростанням рівності і справедливості в можливостях і доходах.

Також слід акцентувати увагу на іноземних дослідженнях у сфері інклюзивного зростання. Зарубіжні науковці Елена Янчовічіна та Сюзанна Люндстром вважають, що швидке і стійке зменшення бідності потребує всеохоплюючого зростання, яке дозволяє людям сприяти економічному росту та отримати вигоду від нього.[4] Вони стверджують, що такий розвиток повинен базуватися на довгій перспективі, а не мати лише циклічний характер, бути широкоохоплюючим у різних секторах економіки та мати тісний зв'язок з ринком праці. В такому трактуванні можна простежити тісний зв'язок факторів розвитку мікросередовища на рівні домашніх господарств та макросередовища на рівні країни.

Комісія Інклюзивного росту та розвитку визначає інклюзивність як концепцію, що охоплює справедливість, рівність можливостей і захист на ринку від певних ризиків нестабільного середовища і активну працездатність населення та забезпечення можливості реалізації потенціалу. Таким чином, інклюзивна

економіка – це перш за все та, яка забезпечує сферу реалізації трудового потенціалу її населення. Ефект залученості працездатного населення впливає на розвиток країни, а на кінцевому етапі, віддача економіки повинна спрямовуватися на загальний добробут домашніх господарств. Власне важливий елементом є взаємозв'язок економічних процесів та розвиток освіти як найефективнішої інвестиції в сталий економічний розвиток. Тому традиційні цикли економіки відмінні від інклюзивних процесів, оскільки інклюзивні процеси охоплюють значно більше аспектів функціонування домашніх господарств. Цікаве визначення трактує Федеральна Депозитна Страхова Корпорація (Federal Deposit Insurance Corporation), яка зазначає, що інклюзивна економіка – це комплекс зусиль держави і приватного сектору, що спрямовані на залучення споживачів до фінансового середовища. Цей термін використовується для опису різноманітних державних та приватних зусиль, спрямованих на залучення нестачі споживачів до фінансової основи. [8] До прикладу, в США існує декілька партнерських ініціатив, спрямованих не лише на забезпечення доступності недорогих фінансових продуктів та послуг з мінімальним ризиком, але й на освіту цих же споживачів про те, як розумно інтегруватися в банківську систему. Rockfeller Foundation [1] визначає інклюзивну економіку як таку, в якій розширюється можливість більш широкого спільного процвітання, особливо для тих, хто зустрічається з найбільшими перешкодами на шляху до їх благополуччя.

Як науковці, так і відомі приватні компанії схиляються до того, що економічний розвиток – це не лише система макропоказників, це значно комплексніше явище. Зокрема в 17 цілях сталого розвитку ООН [9] також згадується поняття не просто економічного розвитку країн, а саме стабільного економічно-інклюзивного росту. Експерти ООН зазначають, економічне зростання і економічний розвиток не є синонімами. Відтак, саме нерівність в розподілі доходів та низька залученість населення в економічні процеси різного рівня спричиняє низку соціально-економічних проблем. Міжнародний валютний фонд бачить найголовнішу місію інклюзивного розвитку у зменшенні рівня бідності та нерівності у доходах. А Світовий Економічний Форум робить акцент на бідному прошарку людей, які або залучені у діяльність з низькою продуктивністю праці, або взагалі не залучені ніяк в економічні процеси країни.

Світовий банк визначає «інклюзивне зростання», як стає зростання швидкими темпами, широко поширене по всім секторам економіки, що залучає значну частину трудових ресурсів країни і характеризується рівністю можливостей в доступі до ринку праці і ресурсів.

Такий інноваційний підхід до трактування інклюзивного розвитку винайдено відносно недавно. У другій половині ХХ століття термін інклюзії став мультирівневим, тобто вона повинна була виявлятися як на індивідуальному, так і на державному рівні. Особливо це було пов'язано з активним розвитком інтеграційних процесів між країнами. Окрім цього, була активно привернута увага до прав людини, які закріплювалися в конвенціях ООН. Проте на ранніх етапах, це було більше соціальна інклюзія та рівність, а зв'язку з економічними процесами тоді ще не простежувалося. Починаючи з 60-их років набули актуальності теорії модернізації виробництва, що сприяють економічному зростанню, підкріпленому технологіями та трансфертами капіталу. Проте практика показувала, що існує велика відмінність між теоретичними концепціями та реальним рівнем життя населення, оскільки показники безробіття були високими. Економіка тодішніх часів потребувала комплексних структурних змін. Тому науковці зосередили увагу свої дослідження на покращенні доходу на душу населення та стратегії створення робочих місць, а значить – пошук проблемних депресивних секторів та їх модернізація. Після Другої світової війни, чимало країн взяло напрямом на екстенсивний розвиток промисловості, тобто нарощування кількісних показників випуску продукції, а не якісних. Така політика зазнала перших крахів вже на початку 70-их років, коли темпи розвитку більшості європейських країн почали сповільнюватися. Криза радянської системи, більш відома як період «застою» у 70-80 роках також відбувалася паралельно з кризами більшості європейських країн. За підрахунками, економічна криза 1974 року у ФРН залишила без роботи 1 млн. 115 тис. робітників, а їхній ВВП скоротився на 4%, а темпи промислового розвитку на 7,5%. [3] Такі кризові явища торкнулися Франції, Болгарія, Хорватії. Відтак, це спровокувало боргові кризи, держави посилили фінансову дисципліну, потрібні були структурні перебудови в економіці. Відповідно, програми та видатки задля розвитку освіти, прав людини уже не були пріоритетом або були скорочені, що призвело до загострення бідності та виключення найбідніших прошарків населення з будь-яких соціальних та економічних процесів.

Проте наприкінці 90-років увага до інклюзії та громадянського суспільства була привернута знову. У 2000-х роках, такі організації, як Світовий банк, зрозуміли, що їхні економічні прогнози виявилися неякісними. Економічне зростання в країнах, що розвиваються, не завжди призвело до зменшення нерівності у доходах та збільшення очікуваного рівня життя. Потрібен був інший підхід до того, щоб такий приріст був всеохоплюючим.

Поняття всеохоплюваності розвитку повинне мати чітке економічне підґрунтя. Всесвітній Економічний Форум, який розробив вперше спеціальну методологію індексу інклюзивного зростання, виділяє наступні складові інклюзивної економіки (рис 1.)



**Рис. 1. Складові інклюзивної економіки за Всесвітнім Економічним Форумом**

*Джерело [10]*

Rockefeller Foundation у свою чергу виділяє 5 основних рис інклюзивної економіки [5]:

1. Участь. Це пояснюється необхідністю залученості людей в економічне життя держави. Економіка повинна визначатися доступом до ринку праці, споживачів та бізнес-сектору. Прозорість, якість знань та норм дозволяють людям починати власний бізнес та знайти роботу.

2. Справедливість. Забезпечення можливостями для мобільності більшої кількості людей з різних соціально незахищених груп. Доступ до суспільних благ, інфраструктури, освіти, води тощо.

3. Зростання. Економічний розвиток і трансформація, що не лише вимірюється агрегованими показниками росту, але також включає дохідні показники на душу населення та інші показники загального багатства суспільства.

4. Стабільність. Особи, спільноти, підприємства та уряди мають мати достатню ступінь впевненості у своєму майбутньому та підвищення спроможності прогнозувати результати своїх економічних рішень. Це також пов'язано з можливістю інвестувати у майбутнє та забезпечити власне стабільне фінансове становище.

5. Сталий розвиток. Економічне та соціальне багатство поступово накопичується, таким чином підтримуючи добробут між поколіннями. Важливе накопичення та пропорційний розподіл нагромаджених активів у різних формах капіталу: виробничий, фінансовий, людський, соціальний та природний. Тому прийняття рішень та стратегій розвитку має включати довгострокові витрати та вигоди, а не лише короткострокові прибутки від використання бази активів.

Визначень поняття інклюзивного розвитку в науковій літературі багато. Проте слід чітко розуміти, що метою будь-якої інклюзивної економіки є не лише глобальні стратегії та цілі стабільності та економічного забезпечення, але, в першу чергу, скорочення рівня безробіття та покращення ринку праці. Адже як відомо, бідність жителів не дешево вартує державному бюджету. Наприклад, дослідження JRF [2] показує, що щорічна вартість бідності в державному гаманці Великобританії становить 78 млрд. фунтів стерлінгів, а це близько 100 млрд. дол. Залучивши більшу кількість людей до гідних оплачуваних робочих місць держава зменшує витрати на соціальне забезпечення і, очевидно, що збільшує податкові надходження. Тому фокус на інклюзивному розвитку економіки країни покликаний зменшити соціальні видатки за рахунок поживлення робочих місць та гідної оплати праці персоналу, а значить і зростання загального рівня життя населення. еграції інклюзивних стратегій у економічних програмах розвитку України.

Питання вимірювання економічного розвитку завжди мало дискусійний характер серед науковців-економістів. У 1934 український емігрант та вчений у США Саймон Кузнець запропонував найпоширенішу методику визначення рівня економічного розвитку країни як консолідований показник ВВП. За значний внесок у економічну науку, у 1971 році він отримав Нобелівську премію з економіки за емпіричні дослідження та обґрунтування економічного зростання і аналізу розвитку тієї чи іншої країн. Разом з тим, наприкінці 70-их наукову площину з економіки сколихнуло чимало заперечень щодо правильності розрахунку ВВП як основного показника економічного розвитку. Відповідно, науковці розуміли, що ВВП не враховує багато соціальних аспектів розвитку суспільства, робочий капітал якого є основою економічного розвитку країни. Тому численні дослідження в цій галузі належали Амартію Сену, який у 1988 році став також лауреатом Нобелівської премії з економіки. Його підхід до вимірювання економічного розвитку країни був значно ширший, зокрема акцент здійснювався на можливостях реалізації різних форм капіталу, що включав людський, природний, соціальний капітал суспільства. Відтак Амартія Сен та Марта Нуссбаум стали новаторами нового підходу – методологія розрахунку Індексу Розвитку Людського Потенціалу, який є консолідованим показником трьох індексів: індекс очікуваної тривалості життя, індекс освіти (середня та очікувана тривалість навчання) та індекс доходу (ВНД за Паритетом купівельної спроможності). Проте чимало сучасних дослідників зауважують, що цей показник не претендує визначати загальний рівень добробуту населення та економічні позиції країни в цілому.

Черговою науковою новацією у сфері економіки став 2017 рік, коли економісти міжнародної організації «Всесвітній Економічний Форум» у Давосі запропонували Індекс Інклюзивного Розвитку (ІР), який став альтернативою попереднім показникам економічного росту країн. За визначенням експертів Всесвітнього Економічного Розвитку - Індекс інклюзивного розвитку (Inclusive Growth and Development Index, IDI) – це щорічна оцінка економічної ефективності 103 країн, яка визначає, як країни виконують одинадцять вимірів економічного прогресу на додаток до ВВП. Він має 3 стовпи: зростання та розвиток; залученість і рівність між поколіннями; стійке управління природними та фінансовими ресурсами. [10]

ІР є проектом системної ініціативи Всесвітнього Економічного Форуму «Майбутнє економічного прогресу», метою якого є інформування та забезпечення сталого і всеохоплюючого економічного прогресу шляхом поглиблення співпраці між державним та приватним секторами, шляхом лідерства та аналізу, стратегічного діалогу та конкретної співпраці, в тому числі шляхом прискорення соціального впливу через корпоративні дії. Такий індекс має на меті всестороннє економічне зростання з соціальною залученістю бідних прошарків населення задля кооперації зусиль на шляху до подолання нерівності у розподілі ресурсів та стабільно високого рівня життя населення.

Методологічні рамки визначають 15 напрямків структурної економічної політики, яка може сприяти одночасно більш високому зростанню та ширшій соціальній участі в економічних процесах. Така необхідність також зумовлена демографічними показниками. За даними Відділу народонаселення ООН (Population Division of the United Nations), населення у світі збільшиться до 9,7 мільярдів до середини XXI століття. [7] Це означає, що віднині до 2050 року світ доповнить стільки людей, скільки жило на планеті в 1950 році. Найбільша проблема полягає у тому, що розподіл цього зростання буде дуже нерівномірним. Передбачається, що найбільші показники зростання населення будуть у найменш розвинених країнах, але разом з тим уповільнюється в більш розвинутих країнах, що розвиваються. Дійсно, у все більше високо розвинутих країнах і у країнах, що розвиваються та розвинуті країни, рівень народжуваності знизився на рівні зміни, а в деяких з них населення країни скоротиться у найближчі роки. Такі демографічні глобальні тренди впливають на всі аспекти соціального і економічного розвитку будь-якої країни, включаючи виробництво та споживання, екологічну стабільність, доступ до медицини, освіти, води, їжі, енергії тощо.

З економічної точки зору важливим для економічного зростання є не кількість людей, що працюють, а їх продуктивність. З соціального аспекту економіки, через відносно низьку продуктивність праці та заробітну плату навіть велика кількість працюючих людей в найменш розвинутих країнах можуть підтримувати лише невелику кількість соціально незахищених категорій. І навпаки, висока продуктивність праці і її оплата в розвинених країнах дозволяє невеликій кількості працюючих людей підтримувати велику кількість бідних прошарків населення за рахунок соціальних виплат. Однак у багатьох країнах спостерігається падіння частки робочої сили в доходах держави, навіть якщо помітне зростання в продуктивності праці.

Створений як альтернатива ВВП, Індекс Інклюзивного Розвитку більш точно відображає критерії, за якими люди оцінюють економічний прогрес у країні. Методологія вирахування ІР доволі складна. Цей індекс складається з 12 індикаторів - National Key Performance Indicators. Такий набір індикаторів демонструє більш повну картину повну картину оцінки національної економіки, ніж показники ВВП. Традиційний макроекономічний показник ВВП не нівелюється, а доповнюється ще низкою інших показників, і стає не ключовим в оцінці економіки, а її важливою складовою. Відповідно, якщо кінцева мета розвитку країни – стійке і широкомасштабне покращення рівня життя, а не лише збільшення виробництва товарів і послуг, то слід звертати увагу саме на показник інклюзивності економічного розвитку.



Рис. 2. Показники, що визначають ІР за методологією Всесвітнього Економічного Форуму  
Джерело [11]

На рисунку 2 зображено, що індекс консолідує 3 категорії показників. 1 категорія – «Ріст та розвиток», до якої належить розмір ВВП країни на душу населення, продуктивність праці, яка є основою рівня заробітної плати, рівень працевлаштування населення та очікувана тривалість життя. Друга група показників - середній рівень доходів домашніх господарств, коефіцієнт Джинні щодо розподілу доходів і розподіл багатства у суспільстві та рівень бідності. Відповідно підсумувавши показники другої групи, можна зробити приблизну оцінку ступеня нерівності у розподілі доходів. Третя група відповідає показникам забезпечення стабільності та передачі багатств між поколіннями, включає в себе розмір заощаджень у відсотках до ВНД, розмір державного

боргу у відсотковій частці ВВП, відношення кількості непрацездатного населення до працездатного та екологічний показник, як інтенсивність парникових викидів в атмосферу.

Фахівці Всесвітнього Економічного Форуму щорічно, починаючи з 2017 року розраховують кожен елемент індексу за даними Світового Банку, Інституту показників та оцінки здоров'я Сіетлі, Міжнародної Організації Праці, журналу «Social Science», Організації економічного співробітництва та розвитку, Управління енергетичної інформації США. Фінальний Індекс Інклюзивного Розвитку обчислюється за показниками групових категорій, а далі середнім арифметичним розрахунком 3 основних груп. Авторами такої методології є 4 економісти Форуму: Маркус Берк, Маргарета Дренніке-Хануз, Річард Семанс та Джемма Коріган.

Важливою особливістю методики оцінки є поділ та ранжування окремо за двома групами країн. Відтак у 2017 році було оцінено 109 країн світу, у 2018 – 103. Окремо розраховувався індекс для так званих передових в економіці країн світу, яких в рейтингу було 30 та окремо країн, що розвиваються, який налічувало 79. Розробники пояснюють, що поділ у ранжуванні країн спричинив саме підхід різного розуміння рівня бідності та нерівності у країнах з різними типами розвитку економіки. Проте у 2018 році, методологія була дещо змінена. І новий рейтинг у 2018 році вже містив зміни у категоріях країн. Індекс розраховувався за такою ж методологією, проте країни ділилися на 4 групи за показником рівня доходів населення:

- I група – країни з високим рівнем доходів населення
- II група – країни з доходами вище за середні
- III група - країни з доходами нижче за середні
- IV група – країни з низькими доходами.

**Висновки.** Розробники цього індексу стверджують, що такий підхід повинен впливати на національну політику керівників держав та регіональних угруповань та визначати нові напрямки структурних перетворень не лише в економіці, але й в соціальній політиці країни. Окрім цього, показник дозволяє виокремити та проаналізувати окремі сегменти економічного розвитку країни детально в фоновому контексті порівняльних характеристик та складових. Такі зміни в стратегії розвитку держав покликані забезпечити стабільний економічний розвиток в довготривалій перспективі.

#### **Список використаних джерел.**

1. Benner C. and Pastor M. (2017) “Inclusive Economies Indicators Full Report” Rockfellerfoundation [Online], available at: <https://www.rockefellerfoundation.org/report/inclusive-economies-indicators-executive-summary/>, (Accessed 5, January, 2019)
2. Bramley G., D. Hirsch, M. Littlewood and D. Watkins (2016) “Counting the cost of UK poverty” Joseph Rowntree Foundation, [Online], available at: [https://www.counting\\_the\\_cost\\_of\\_uk\\_poverty\\_-\\_bramley\\_et\\_al\\_final.pdf](https://www.counting_the_cost_of_uk_poverty_-_bramley_et_al_final.pdf) (Accessed 11 January, 2019)
3. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки. Навч. посібник. Київ: Либідь, 2004 // <http://politics.ellib.org.ua/pages-9553>
4. Ianchovichin E. and Lundstrom S. (2016) “What is inclusive development?” Report of World Bank Group [Online], available at: <https://siteresources.worldbank.org/INTDEBTDEPT/Resources/468980-1218567884549/WhatIsInclusiveGrowth20081230.pdf> (Accessed 12 January, 2019)
5. Pacetti-Garr E. (2016) “The Five Characteristics of an Inclusive Economy: Getting Beyond the Equity-Growth Dichotomy”, Rockfeller Foundation [Online], available at: <https://www.rockefellerfoundation.org/blog/five-characteristics-inclusive-economy-getting-beyond-equity-growth-dichotomy/> (Accessed 28, December, 2018)
6. Inclusive Growth Commission (2017). “Inclusive growth for people and places: challenges and opportunities”, RSA, London [Online], available at: [https://www.thersa.org/globalassets/pdfs/reports/rsa\\_inclusive-growth-commission-final-report-march-2017.pdf](https://www.thersa.org/globalassets/pdfs/reports/rsa_inclusive-growth-commission-final-report-march-2017.pdf) (Accessed 13 January, 2019)
7. United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2015). “World Population Prospects: The 2015 Revision, Key Findings and Advance Tables” available at: [https://esa.un.org/unpd/wpp/publications/files/key\\_findings\\_wpp\\_2015.pdf](https://esa.un.org/unpd/wpp/publications/files/key_findings_wpp_2015.pdf) (Accessed 11 January, 2019)
8. The official site of Federal Deposit Insurance Corporation (2017), “What is Economic Inclusion?” available at: <https://economicinclusion.gov/whatis> (Accessed 17 January, 2019)
9. The official site of United Nations Ukraine, “Sustainable Development Goals 2016-2030” (2017) available at: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholitia/tsili-staloho-rozvytku> (Accessed 15 January, 2019)
10. The official site of World Economic Forum (2017), “Inclusive Growth and Development Report” available at: [http://www3.weforum.org/docs/WEF\\_Forum\\_IncGrwth\\_2017.pdf](http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2017.pdf) (Accessed 8 January, 2019)
11. The official site of World Economic Forum “The Global Competitiveness Report” (2017–2018) available at: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf> (Accessed 8 January, 2019)

#### **References.**

1. Benner C. and Pastor M. (2017) “Inclusive Economies Indicators Full Report” Rockfellerfoundation [Online], available at: <https://www.rockefellerfoundation.org/report/inclusive-economies-indicators-executive-summary/>, (Accessed 5, January, 2019)

2. Bramley G., D. Hirsch, M. Littlewood and D. Watkins (2016) “Counting the cost of UK poverty” Joseph Rowntree Foundation, [Online], available at: [https://www/counting\\_the\\_cost\\_of\\_uk\\_poverty\\_-\\_bramley\\_et\\_al\\_final.pdf](https://www/counting_the_cost_of_uk_poverty_-_bramley_et_al_final.pdf) (Accessed 11 January, 2019)
3. Hazin, V.P. and Kopylov, S.A. (2004), *Novitnia istoriia krain Yevropy ta Ameryky* [Recent history of Europe and America], Navch.posibnyk. Lybid, Kyiv, Ukraine, [Online], available at: <http://politics.ellib.org.ua/pages-9553>
4. Ianchovichin E. and Lundstrom S. (2016) “What is inclusive development?” Report of World Bank Group [Online], available at: <https://siteresources.worldbank.org/INTDEBTDEPT/Resources/468980-1218567884549/WhatIsInclusiveGrowth20081230.pdf> (Accessed 12 January, 2019)
5. Pacetti-Garr E. (2016) “The Five Characteristics of an Inclusive Economy: Getting Beyond the Equity-Growth Dichotomy”, Rockefeller Foundation [Online], available at: <https://www.rockefellerfoundation.org/blog/five-characteristics-inclusive-economy-getting-beyond-equity-growth-dichotomy/> (Accessed 28, December, 2018)
6. Inclusive Growth Commission (2017). “Inclusive growth for people and places: challenges and opportunities”, RSA, London [Online], available at: [https://www.thersa.org/globalassets/pdfs/reports/rsa\\_inclusive-growth-commission-final-report-march-2017.pdf](https://www.thersa.org/globalassets/pdfs/reports/rsa_inclusive-growth-commission-final-report-march-2017.pdf) (Accessed 13 January, 2019)
7. United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2015). “World Population Prospects: The 2015 Revision, Key Findings and Advance Tables” available at: [https://esa.un.org/unpd/wpp/publications/files/key\\_findings\\_wpp\\_2015.pdf](https://esa.un.org/unpd/wpp/publications/files/key_findings_wpp_2015.pdf) (Accessed 11 January, 2019)
8. The official site of Federal Deposit Insurance Corporation (2017), “What is Economic Inclusion?” available at: <https://economicinclusion.gov/whatis> (Accessed 17 January, 2019)
9. The official site of United Nations Ukraine, “Sustainable Development Goals 2016-2030” (2017) available at: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku> (Accessed 15 January, 2019)
10. The official site of World Economic Forum (2017), “Inclusive Growth and Development Report” available at: [http://www3.weforum.org/docs/WEF\\_Forum\\_IncGrwth\\_2017.pdf](http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2017.pdf) (Accessed 8 January, 2019)
11. The official site of World Economic Forum “The Global Competitiveness Report” (2017–2018) available at: [\[http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf](http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf) (Accessed 8 January, 2019)

*Стаття надійшла до редакції 20.02.2019 р.*